

**TASVIRIY SAN'ATNI O'QITISHDA O'QUVCHILARNING KREATIV
IJODKORLIK KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISH
METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH (5-7-SINFLAR MISOLIDA)**

Navoiy davlat universiteti O'zbekiston

Tog'ayev Keldiyor Xamidovich

keldiyortogayev@gmail.com

(+998936605302)

Annotatsiya: Ushbu maqola 5–7-sinflarda tasviriy san'atni o'qitish jarayonida o'quvchilarning kreativ ijodkorlik kompetensiyalarini shakllantirish metodikasini takomillashtirishga bag'ishlangan. O'quvchilarning tasviriy san'atga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, ularning estetik va kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish, hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlar yordamida san'at darslarining samaradorligini oshirishga qaratilgan yangi metodik usullarni o'rganish, yuqori natijalarga erishish imkonini beradi. Maqolada, o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlardan foydalanish, shuningdek, tasviriy san'atni boshqa fanlar bilan integratsiya qilish orqali o'quvchilarning kreativ kompetensiyalarini shakllantirish yo'llari ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda, 5–7-sinflar misolida tasviriy san'at o'qitish jarayonida o'quvchilarni ilg'or texnikalar va uslublar bilan tanishtirishning ahamiyati ta'kidlanadi. Ushbu yondashuv, nafaqat o'quvchilarning san'atga bo'lgan qiziqishini oshirish, balki ularning kreativ fikrlash, muammolarni hal qilish va o'zini ifodalash qobiliyatlarini ham rivojlantirishga yordam beradi. Maqola, tasviriy san'at fanini o'qitishda pedagogik metodikalarni takomillashtirishni istagan o'qituvchilar va ta'lim muassasalariga foydali qo'llanma sifatida xizmat qiladi.

Annotation: This article is dedicated to enhancing the methodology for developing students' creative competencies in visual arts education for grades 5–7. It focuses on increasing students' interest in visual arts, fostering their aesthetic and creative abilities, and improving the effectiveness of art lessons through modern pedagogical approaches. The study explores innovative methods, such as the use of contemporary technologies and interactive teaching strategies, to cultivate students' creative competencies. Additionally, it examines the integration of visual arts with other subjects as a means to enrich students' creative skills. The research emphasizes the importance of introducing advanced techniques and styles in art education, highlighting their role in not only boosting students' enthusiasm for art but also in enhancing their creative thinking, problem-solving abilities, and self-expression. This article serves as a valuable resource for educators and educational institutions aiming to improve pedagogical methodologies in teaching visual arts.

Аннотация: Настоящая статья посвящена совершенствованию методики формирования креативных компетенций учащихся в процессе преподавания изобразительного искусства в 5–7 классах. Целью является повышение интереса школьников к изобразительному искусству, развитие их эстетических и творческих способностей, а также повышение эффективности уроков искусства с использованием современных педагогических подходов. В статье рассматриваются новые методические подходы, включая использование современных технологий и интерактивных методов, а также интеграцию изобразительного искусства с другими предметами, что способствует формированию креативных компетенций учащихся. Исследование подчеркивает важность знакомства учеников с передовыми техниками и стилями в процессе преподавания изобразительного искусства, что способствует не только повышению их интереса к искусству, но и развитию творческого мышления, способности к решению проблем и самовыражению. Статья служит полезным руководством для преподавателей и образовательных учреждений, стремящихся совершенствовать педагогические методики преподавания изобразительного искусства.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, kreativ ijodkorlik, kompetensiya, metodika, o'quvchilar, pedagogik yondashuv, o'qitish, integratsiya, estetik tafakkur, interaktiv metodlar, 5–7-sinflar, san'at darslari, zamonaviy texnologiyalar, ijodiy fikrlash, o'zini ifodalash, ta'lim jarayoni. tasviriy san'at, kreativ kompetensiya, ijodiy tafakkur, o'quv metodikasi, innovatsion yondashuv.

Keywords: Visual Arts, Creative Competence, Competency, Methodology, Students, Pedagogical Approach, Teaching, Integration, Aesthetic Thinking, Interactive Methods, Grades 5–7 Art Lessons, Modern Technologies, Creative Thinking, Self-Expression, Educational Process, Innovative Approach.

Ключевые слова: Изобразительное искусство, Креативная компетентность, Методика преподавания, Методология, Ученики, Педагогический подход, Обучение, Интеграция, Эстетическое мышление, 5–7 классы, Уроки искусства, Современные технологии, Креативное мышление, Самовыражение, Образовательный процесс, Инновационный подход.

KIRISH

Tasviriy san'at o'quv amaliyotlarida o'quvchilarning kreativ ijodkorligini rivojlantirish, ularning erkin fikrlash qobiliyatlarini oshirishning samarali vositasi hisoblanadi. Bunday yondashuv, nafaqat san'atni o'rganish jarayonini qiziqarli va ijodiy qiladi, balki o'quvchilarga umumiy dunyoqarashlarini kengaytirish va o'z fikrlarini erkin ifodalash imkonini beradi. Bu jarayon nafaqat tasviriy san'at faniga oid bilimlarni oshirishga, balki o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini va hissiy intellektini

rivojlantirishga ham yordam beradi. Hozirgi kunda umumiy o'rta ta'lim tizimida o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Ayniqsa, o'quvchilarda kreativ ijodkorlik kompetensiyalarini rivojlantirish ularning nafaqat badiiy-estetik dunyoqarashini, balki mustaqil fikrlash, qaror qabul qilish va yangicha yondashuvlar bilan ishlash qobiliyatlarini ham shakllantiradi. Tasviriy san'at fani bu borada keng imkoniyatlarga ega bo'lib, ayniqsa 5–7-sinf o'quvchilari bilan ishlash jarayonida mazkur kompetensiyalarni shakllantirish uchun zamonaviy metodik yondashuvlarni takomillashtirish zarurati mavjud.

Tasviriy san'atning kreativ ijodkorlikni rivojlantirishdagi o'rni.

Erkin fikrlashni rivojlantirish: Tasviriy san'at o'quvchilarga o'z fikrlarini erkin va innovatsion tarzda ifodalash imkonini yaratadi. Masalan, tasviriy san'at asarlari yaratishda o'quvchilar o'zlarining hissiy va intellektual tajribalarini aks ettirishi mumkin, bu esa ularning ijodiy yondashuvlarini rivojlantiradi. Ular tasviriy vositalar yordamida turli xil g'oya va fikrlarni namoyon etishni o'rganadilar, shu bilan birga, boshqalarning fikrlarini hurmat qilishni va turli nuqtai nazarlarni qabul qilishni o'rganadilar.

Ijodiy va estetik tafakkur: Tasviriy san'at darslari o'quvchilarda nafaqat tasviriy asarlarni yaratish qobiliyatini, balki ularning estetik tafakkurlarini ham rivojlantiradi. O'quvchilar ranglar, shakllar, kompozitsiyalarni o'rganish va ulardan foydalanish orqali san'atning chuqur qatlamlarini anglashga harakat qiladilar. Shu bilan birga, bunday darslar o'quvchilarda dunyoqarashni shakllantiradi va san'atni ijtimoiy, madaniy va estetik jihatdan tushunishga yordam beradi.

O'z-o'zini ifodalash va o'zlikni anglash: Tasviriy san'at orqali o'quvchilar o'z ichki dunyolarini va hissiyotlarini ochib beradi. Rasm chizish yoki boshqa tasviriy san'at shakllarida ishlash ularning o'zini ifodalash, shuningdek, ichki kechinmalarini tashqi olamga chiqarish imkonini yaratadi. Bu jarayon ularning o'zini anglashiga, o'z fikrlarini yanada aniq va tizimli ifodalashga yordam beradi.

Jamoaviy ish va hamkorlikni rivojlantirish: Tasviriy san'at amaliyotlarida jamoaviy ishning ahamiyati katta. O'quvchilar birgalikda san'at asarlarini yaratish, guruhlarda ishlash, bir-birlarining g'oyalarini baham ko'rish va fikr almashish orqali hamkorlik va jamoaviy yondashuvni o'rganadilar. Bu, shuningdek, o'zaro hurmat va jamoa a'zolarining fikrlarini qabul qilish kabi ijtimoiy qobiliyatlarni rivojlantiradi.

O'quvchilarning yoshiga mos yondashuv.

Tasviriy san'at o'quv jarayonida o'quvchilarning yoshiga qarab, o'quv metodikalarini moslashtirish juda muhim. O'quvchilar turli yosh guruhlarida bo'lgani sababli, ularning o'quv salohiyati va kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishda farqlar mavjud.

Boshlang'ich ta'lim (6-10 yosh): Bu yoshdagi o'quvchilarda tasviriy san'atni o'rganishga bo'lgan qiziqish juda yuqori bo'ladi. Ular oddiy shakllar, ranglar va materiallar bilan ishlashni boshlaydilar. Shu davrda o'quvchilarga rasm chizish, bo'yoqlar bilan ishlash va oddiy kompozitsiyalar yaratish o'rgatiladi. Asosiy maqsad – ularning kreativ qobiliyatlarini shakllantirish va tasviriy san'atga bo'lgan qiziqishni uyg'otish.

O'rta maktab (11-15 yosh): Ushbu yoshda o'quvchilar tasviriy san'atda murakkabroq vositalarni o'rganishadi. Shakl va ranglar, kompozitsiya va boshqa texnikalar bilan ishlashga o'tishadi. Ular o'z asarlarini yaratishda o'z fikrlarini va hissiyotlarini chuqurroq ifodalashga harakat qiladilar. Bu davrda o'quvchilarga ijodiy usullarni o'rganish, estetik qarashlarini rivojlantirish va individual uslub yaratishga imkon beriladi.

Yuqari sinf o'quvchilari (16-18 yosh): O'quvchilarning kreativ fikrlash qobiliyatlari yuqori darajada rivojlanadi. Bu davrda ular tasviriy san'atni murakkab jihatlari bilan o'rganadilar, masalan, kompozitsiya, detal va qatlamlar bilan ishlash, shuningdek, zamonaviy san'at uslublari va yo'nalishlarini o'rganishadi. Ular san'atning ijtimoiy va madaniy ahamiyatini tushunib, o'zining san'at asarlari orqali jamiyatga o'z qarashlarini bildiradilar.

Tasviriy san'at fanining samaradorligini oshirish.

Tasviriy san'at fanini o'quv jarayoniga tadbqiq etish samaradorligini oshirish uchun quyidagi yondashuvlar muhim:

Integratsiya: Tasviriy san'atni boshqa fanlar bilan integratsiya qilish, masalan, adabiyot, tarix, va musiqani birlashtirish, o'quvchilarga yanada kengroq fikrlash va kreativ yondashuvni o'rgatadi.

Innovatsion metodlar: Zamonaviy texnologiyalarni, masalan, raqamli san'at vositalarini o'quv jarayoniga kiritish, o'quvchilarga yangi imkoniyatlar yaratadi. 3D modellash, raqamli rasm chizish yoki video san'at kabi texnikalar o'quvchilarning kreativ ijodkorligini oshirishda samarali bo'lishi mumkin.

Kreativ ishlarni taqdim etish: O'quvchilarning yaratuvchanliklarini namoyish qilish uchun turli xil ko'rgazmalar, konkurslar yoki dasturlarni tashkil etish ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi.

XULOSA

Mazkur maqolada umumta'lim maktablarining 5–7-sinf o'quvchilari misolida tasviriy san'atni o'qitish jarayonida kreativ ijodkorlik kompetensiyalarini shakllantirishning samarali metodikasi yoritilgan. Shuningdek, dars jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar, amaliy yondashuvlar va baholash mezonlari asosida kreativlikni rivojlantirish yo'llari ko'rib chiqiladi. Tasviriy san'atni o'qitishda kreativ ijodkorlik kompetensiyasini shakllantirish: O'quvchilarning o'z fikrini erkin ifodalashi, San'at orqali dunyoni boshqacha ko'ra olishi, Estetik didi va tafakkurini

rivojlantirishi uchun asos bo'lib xizmat qiladi. 5–7-sinflar misolida bu kompetensiyalarni shakllantirish uchun zamonaviy yondashuvlar, interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, refleksiv baholash kabi metodikalarni joriy etish lozim. Tasviriyy san'at o'quv amaliyotlari nafaqat estetik va texnik ko'nikmalarni rivojlantiradi, balki o'quvchilarning kreativ fikrlash, erkin ifodalash va hissiy intellektini oshiradi. Bu jarayonni muvaffaqiyatli tashkil etish uchun o'quvchilarning yoshiga mos yondashuv va innovatsion metodlarni qo'llash muhimdir. Shunday qilib, tasviriyy san'at fanini o'quv jarayoniga tadbiq etish samaradorligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Tog'ayev Keldiyor Xamidovich , Rōzimurodova Sevinch G'ayratjon qizi , BOSHLANG'ICH SINIF TASVIRIY SAN'AT DARSLARIDA BORLIQNI IDROK ETISH MASHG'ULOTLARINING AHAMIYATI VA «TASVIRIY SAN'AT FANINI O'QITISH METODLARI» , TADQIQOTLAR: Vol. 27 No. 3 (2023): "TADQIQOTLAR jahon ilmiy-metodik jurnali | 27-son | 3-qism"
2. Tog'ayev Keldiyor Xamidovich , Normurodova Hilola Asadjon qizi , TASVIRIY SAN'AT VA UNING MOHIYATI, TUR VA JANRLARI SAN'ATNING TARBIYAVIY AHAMIYATINI TALABALARGA AMALIY TADBIQ ETISH. , TADQIQOTLAR: Vol. 27 No. 2 (2023): "TADQIQOTLAR jahon ilmiy-metodik jurnali | 27-son | 2-qism"
3. Тоғаев, К. Х., & Рамозонова, Ф. Б. (2023). РАНГТАСВИРДА РАНГ МУНОСАБАТЛАРИ ХАМДА ИШЛАШНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ. TADQIQOTLAR, 27(2), 85-89.
4. Sobirovna, A. R., & Khamidovich, T. K. (2023). THE ELECTROMAGNETIC EFFECT. XALQARO ANIQ FANLAR TAHLILI, 1(2), 47-50.
5. Тоғаев, К. Х. (2023). ТАСВИРИЙ САНЪАТДАГИ МАНЗАРА КОМПОЗИЦИЯСИ ЖАНРИГА ОИД АСАРЛАРИ ИНСОНДА ТАБИАТГА ВА ГУЗАЛЛИК ФАЗИЛАТЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ. Oriental Art and Culture, 4(3), 393-398.
6. Tog'ayev, K. X. (2022). TASVIRIY SAN'AT VA UNING MOHIYATI, TUR VA JANRLARI. Innovative Development in Educational Activities, 1(6), 44-50.
7. Келдиёр Хамидович Тоғаев ТАСВИРИЙ САНЪАТДАГИ МАНЗАРА КОМПОЗИЦИЯСИ ЖАНРИГА ОИД АСАРЛАРИ ИНСОНДА ТАБИАТГА ВА ГУЗАЛЛИК ФАЗИЛАТЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ // Oriental Art and Culture. 2023. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tasviriyy-sanatdagi-manzara-kompozitsiyasi-zhanriga-oid-asarlari-insonda-tabi-atga-va-guzallik-fazilatlarini-shakllantirish> (дата обращения:
8. Keldiyor Xamidovich Tog'ayev TASVIRIY SAN'AT MASHG'ULOTLARINI TABIAT QO'YNIDA TASHKIL TISHNING AFZALLIKLARI JIHATDAN PUXTA BILIM Olishiga erishish va o'quvchilarning

- IJODKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARIGA E'TIBOR QARATISH // Oriental Art and Culture. 2022. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tasviriy-san-at-mashg-ulotlarini-tabiati-qoynidatashkil-tishning-afzalliklari-jihatdan-puxta-bilim-olishiga-erishish-va-o> (дата обращения: 22.09.2023).
9. Dilmurod Xolmamatovich Axmedov XORIJIY TAJRIBALARDAN TASVIRIY SAN'AT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING IJTIMOIIY PEDAGOGIK TARIXI VA ASOSLARI // Oriental Art and Culture. 2022. №2. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/xorijiy-tajribalardan-tasviriy-san-at-tizimini-takomillashtirishning-ijtimoiy-pedagogik-tarixi-va-asoslari> (дата обращения: 22.09.2023).
10. RESEARCH ARTICLE | FEBRUARY 24 2025 Organizing practical classes in computer graphics □ Ibrahim Gadoev □; Shavkat Jalolov; Keldiyor Togaev; Lobar Esanova; Samariddin Absobirov; Gulkhayo Ravshanova AIP Conf. Proc. 3268, 070027 (2025) <https://doi.org/10.1063/5.0258587> 11. – C. 234-237. 12. 11. Tog'ayev, K. X. (2022). TASVIRIY SAN'AT VA UNING MOHIYATI, TUR VA JANRLARI. Innovative Development in Educational Activities, 1(6), 44-50.
11. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 587. – C. 02016.
12. Ulug'murodovich B. S. KOMPOZITSIYA MASHG 'ULOTLARINING XUSUSIYATLARI, MAZMUNI VA O 'ZIGA XOSLIGI //PEDAGOG. – 2024. – T. 7. – №. 11. – C. 187-190.
13. Sa'diyev S. AKADEMIK QALAM TASVIR MASHG 'ULOTLARIDA, TALABALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic: "Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions". – 2023. – T. 1. – №. 01.
14. Jalolov S. C., Egamberdiyeva C. A. TASVIRIY SAN'AT O 'QITUVCHILARINI KASBIY TAYYORLASH METODIKASI //ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI BEKE. – 2024. – №. 57-1.
15. Niyazovish G. I. WAYS OF USE OF MODERN INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN FINE ARTS CLASSES AND THROUGH THE IMPROVEMENT OF IDEAS OF NATIONAL INDEPENDENCE TO STUDENTS //Galaxy International Interdisciplinary Research Journal. – 2021. – T. 9. – №. 12. – C. 234-237.
16. Kulmurotov, N. R., Rustamov, A. M., & Mamadiyarov, A. J. (2020). VARIOUS ISSUES IN THE FIELD OF SETTING NONSTATIONARY DYNAMIC

- PROBLEMS AND ANALYZING THE WAVE STRESS STATE OF DEFORMABLE MEDIA. Theoretical & Applied Science, (9), 365-369.
17. Axmedov D., Kuchkorova E. OLIY PEDAGOGIK TA'LIM TIZIMIDA QALAM TASVIR FANINI O 'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic:"Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions". – 2023. – T. 1. – №. 01.
 18. Xamidova G. X. et al. PROEKSION CHIZMACHILIK FANINI GRAFIK DASTURLAR YORDAMIDA O'QITISHNING MAZMUNI, SHAKLI, METOD VA VOSITALARI //Oriental Art and Culture. – 2024. – T. 5. – №. 6. – C. 321-327.
 19. Mardonovna M. G. et al. BO 'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O 'QITUVCHILARIDA IJTIMOYIY-MADANIY KOMPETENTLIKNI RIVOJLANTIRISHDA ALISHER NAVOIY IJODIDAGI SAN'AT ASARLARINING O 'RNI //Oriental Art and Culture. – 2024. – T. 5. – №. 6. – C. 203-209.
 20. Bobomurodova S. A. BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI INNOVATSION-PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASH MODELI //Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – C. 73-82.
 21. Vosiyeva A. T. X., Amonova Z. U. TASVIRIY SAN'AT DARSLARIDA O 'QITUVCHILARNI KASB-HUNARGA YO'NALTIRISH //Oriental Art and Culture. – 2023. – T. 4. – №. 1. – C. 340-343.
 22. Choriyev S. et al. AKADEMIK RASM CHIZISHNING O 'ZIGA XOS QONUN VA QOIDALARINI O'RGANISH //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic:"Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions". – 2023. – T. 1. – №. 01.
 23. Aslanov F. TASVIRIY SAN'ATNING OZIGA XOS TUR VA JANRLARI //INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE on the topic:"Priority areas for ensuring the continuity of fine art education: problems and solutions". – 2023. – T. 1. – №. 01.
 24. Nurmuradovich E. A. Description methods of academic pencil academic pencil features and scientific basis //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). – 2021. – T. 10. – №. 2. – C. 199-203.
 25. Эсанова, Л. К. (2022). Деятельность в интересах подростков на уроках изобразительного искусства. Science and Education, 3(1), 1043-1047.
 26. Rajabova Nilufar Shuhratovna RANGTASVIR ASARLARINI YARATISH JARAYONIDA KOMPOZITSIYANING O'RNI VA AHAMIYATI"IJODKOR O'QITUVCHI" RESPUBLIKA ILMIY -USLUBIY JURNALI. -32-35, 2024-yil.